

Asia: VM037:00/2016

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida maakunnalle nyt siirrettäviksi ehdotettavia tehtäviä tehtäväaloittain: kattavatko ehdotukset kaikki tehtäväalan tehtävät, jotka pitäisi siirtää? (1. MAKU II yleisperustelut luvut 2.3- 2.3.21)

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Terveysturvajärjestelmä, tupakkavalvonta, elintarvikevalvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja eläinlääkäripalvelut (HE 2.3.1)

Kommenttinne tehtäväalasta

Ympäristöterveydenhuollon tehtävien eheys ja resursointi varmistettava:
Ympäristöterveydenhuollon tehtävät tulee sijoittaa maakunnassa eheäksi palvelukokonaisuudeksi. Tehtävien tarkempi sisältö, organisointi ja rajapinnat esim. STM, MMM, Eviran ja LUOVAn kesken tulee tarkasti määritellä. Ympäristöterveydenhuollon resursseista on huolehdittava jatkossa siten, että viranhaltijoita lakisääteisiin tehtäviin on riittävästi ja tehtävät voi järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla.

Maatalous ja maaseudun kehittäminen (HE 2.3.2)

Kommenttinne tehtäväalasta

-

Maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta (HE 2.3.3)

Kommenttinne tehtäväalasta

-

Kalatalous ja vesitalous (HE 2.3.4)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Aluekehittämisviranomaisten eräät tehtävät (HE 2.3.5)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu (HE 2.3.6)

Kommenttinne tehtävälästä

Opettajien ammatilliseen koulutukseen liittyvien tehtävien kokoaminen LUOVAan: Maakuntalain 2 § tehtävä 10 liittyy pääsääntöisesti toisen asteen koulutukseen. Aluehallintovirasto hoitaa tällä hetkellä ammatilliseen koulutukseen liittyvät oikeusturva-asiat. Opetushenkilöstön täydennyskoulutuksiin osallistuu myös ammatillisen koulutuksen henkilöstöä. ELYillä ja maakunnilla on myös ammatilliseen koulutukseen liittyviä tehtäviä. Millään organisaatiolla ei kuitenkaan ole kokonaiskäsitystä ammatillisesta koulutuksesta alueella. Uudistuksen yhteydessä olisikin syytä pohtia, tulisiko ammatilliseen koulutukseen liittyvät tehtävät yhdistää lupa- ja valvontaviraston opetus- ja kulttuuritoimeen, missä on sekä alueellinen että valtakunnallinen asiantuntemus.

Maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus (HE 2.3.7)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimien järjestämisen edistäminen (HE 2.3.8)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito (HE 2.3.9)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maastoliikennelain yleinen valvonta ja erityislupien myöntäminen liikuntarajoitteisille (HE 2.3.10)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät (HE 2.3.11)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät (HE 2.3.12)

Kommenttinne tehtävälästä

Alueellisten liikuntaneuvostojen tarveanalyysi: (Maakuntalain 2 § tehtävä 16) Alueellisista liikuntaneuvostoista ja niiden tehtävistä säädetään liikuntalain (390/2015) 7 §:ssä sekä valtioneuvoston asetuksessa liikunnan edistämisestä (550/2015). Ko. säädöksiä joudutaan muuttamaan uutta aluehallinnon rakennetta vastaavaksi ja tässä yhteydessä olisi hyvä tehdä liikuntaneuvostoja koskeva tarveanalyysi ja sen pohjalta tarkastella neuvostojen määrää sekä tehtäviä.

Vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä turvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta (HE 2.3.13)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu (HE 2.3.14)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen (HE 2.3.15)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueelliset romaniasiain neuvottelukuntia ja romaniasioita koskevat tehtävät (HE 2.3.16)

Kommenttinne tehtävälästä

Romaniasioiden tehtävien hoito maakuntien yhteistyöllä: Alueelliset romaniasiain neuvottelukunnat on suunnitteilla perustaa viiteen eri maakuntaan siten, että ne yhteisesti kattavat kaikki maakunnat Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta. Säädosvalmistelussa on tärkeätä selvittää, säännelläänkö tehtävien keskittämisestä maakuntien välillä mainitussa laissa vai jätetäänkö asia maakuntien päätettäväksi maakuntalain nojalla.

Resurssien riittävyyden kannalta olisi perusteltua, että tehtävien hoito järjestettäisiin maakuntien yhteistyöllä. Päijät-Hämeen maakunnan suuntauduttua HYKS erityisvastuualueelle esitämme harkittavaksi maakunnan kuulumista samaan alueelliseen romaniasiain neuvottelukuntaan Uudenmaan, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kanssa.

Yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen (HE 2.3.17)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Saariston liikenteen suunnittelu ja järjestäminen (HE 2.3.19)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan ja sen alueen kaikkien kuntien tekemällä sopimuksella maakunnan hoidettavaksi kunnissa siirretyt rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämisen tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet maakunnalle rahoituksen (HE 2.3.20)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan muut tehtävät (HE 2.3.21)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Muut huomiot maakunnille siirtyvien tehtävälöjen osalta

Muut mahdolliset huomionne tehtävälöistä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rooleja täsmennettävä

Esitysten mukaan maakunnan tehtävälleen säädetään kuuluviksi muun muassa sosiaali- ja terveydenhuolto, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille, alueellinen alkoholihallinto ja pelastustoimi.

Kunnilla säilyy edelleen yleinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä, mikä tarkoittaa terveyden ja hyvinvoinnin huomioon ottamista kunnan kaikkien hallinnonalan toiminnassa ja päätöksenteossa (infra, liikunta, liikenne, kulttuuri, koulut, päivähoito, nuorisotoimi ym.). Maakuntiin siirtyvä sosiaali- ja terveydenhuollon osaamisen ja tietopohjan tuleekin tukea kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Etelä-Suomen AVI kiinnittää huomiota siihen, että osassa kuntia lainsäädäntömuutosten myötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuut on kuitenkin organisoitava jatkossa uudestaan, sillä monissa kunnissa edistämistyöstä vastaava viranhaltija on sijoitettu sosiaali- ja terveydenhuollon sektorille, joka siirtyy jatkossa maakuntaan. On tärkeää, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamista jää myös kuntiin. Näin ollen kunnat voivat varmistaa poikkihallinnollisuuden toteutumisen ja osaamisen säilymisen sijoittamalla hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vastaavan viranhaltijan esimerkiksi kunnan keskushallintoon.

Aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa ja ohjata alueensa kuntia edistämään asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia lainsäädännön mukaisesti. Aluehallintouudistuksen jälkeen tehtävä siirtynee valtion lupa- ja valvontavirastoon, ja tämä tulisi kirjata valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevan lain 4 § tehtävälöihin ja tehtäviin. Valvonta ja ohjaus kattanee kuntien ohella myös maakunnat.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen roolien kirjaaminen LUOVAn, maakunnan ja kuntien välillä on jäänyt varsin vähälle huomiolle. Pidämme tärkeänä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön vastuiden osalta säädöspohjaa selkiytetään ja tehtävien resursointiin ja siirtoihin kiinnitetään erityistä huomiota.

Hyvinvointikertomusten laadinta ja sisäisen turvallisuuden elementit kytkettävä yhteen

Alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun ja seurannan tueksi on tehty alueellisia hyvinvointikertomuksia. Kertomustyön koordinoijina ovat olleet esimerkiksi maakuntaliitot, sairaanhoitopiirit, sosiaalialan osaamiskeskukset ja aluehallintovirastot. Alueellinen hyvinvointikertomus kokoaa merkittävimmät paikallisesti esiin nousevat teemat. On todettu, että alueellisen kertomuksen mahdollisuuksia väestöryhmien välisten hyvinvointi- ja terveyserojen

tunnistamiseen ei ole kyetty hyödyntämään vielä parhaalla mahdollisella tavalla. Koordinointi on ollut pirstaleista.

On tärkeää, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen velvoitteiden osalta nykyiset terveydenhuoltolain 11 § ja 12 § tulevat osaksi myös uutta lainsäädäntöä. Kuntien velvollisuus laatia hyvinvointikertomus valtuustokausittain auttaa kuntaa hahmottamaan toimiensa vaikuttavuutta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa tässä työssä sekä asettamaan hyvinvoinnin tilannekuvasta johdetut hyvinvointitavoitteet ja niitä tukevat konkreettiset toimenpiteet.

Lisäksi on tärkeää, että myös tulevissa maakunnissa laaditaan hyvinvointistrategioita. On ollut näyttöä siitä, että alueellinen hyvinvointikertomustyö ja sisäisen turvallisuuden suunnittelu tukevat kuntia niiden omassa toiminnassaan. Väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen ja turvallisuuden edistäminen vaativat työtä monella tasolla, ja myös maakuntatasolla tätä työtä tulee tehdä systemaattisesti. Hallituksen esitykseen tulisi saada kirjaus, että myös maakuntien on laadittava hyvinvointikertomus, joka sisältää sisäisen turvallisuuden elementtejä.

Ehkäisevän päihdetyön resurssien riittävyys ja maakuntien välinen yhteistyö

Kunnat huolehtivat ehkäisevän päihdetyön varsinaisesta organisoinnista ja tähän toimintaan sovelletaan, mitä on säädetty terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Kahdeksalletoista maakunnille siirtyisivät nykyisin kuudelle aluehallintovirastolle kuuluva ehkäisevän päihdetyön ohjaustehtävä. Resursseja ei tule riittämään jokaiseen maakuntaan. Säädösvalmistelussa on tärkeää selvittää, säännelläänkö tehtävien keskittämisestä maakuntien välillä mainitussa laissa vai jätetäänkö asia maakuntien päätettäväksi maakuntalain nojalla. Ehkäisevä päihdetyö tulee myös ottaa huomioon osana alkoholilainsäädännön kokonaisuudistusta.

Alkoholihallintotehtävät keskitettävä LUOVAan

Aluehallinnon uudistuksen yhteydessä alueellinen alkoholihallinto siirrettäisiin aluehallintovirastoista maakunnille (s. 184). Vastaavat Valviran tehtävät on puolestaan suunniteltu siirrettäväksi valtion lupa- ja valvontavirastoon. Jatkossa LUOVA ohjaisi 18 maakunnan alkoholihallinnon tehtäviä. Alkoholilain kokonaisuudistus on käsiteltävänä eduskunnassa ja laki tulee voimaan viimeistään 1.1.2018. Tämä vuoksi alkoholilaissa ei vielä tässä yhteydessä toteutettaisi tehtävien siirtoa vaan alkoholilain hyväksymisen jälkeen annettavalla hallituksen esityksellä. Tehtäväkokonaisuudesta on maakuntauudistuksen ja LUOVA-valmistelun yhteydessä käyty kovin vähän keskustelua. Maakuntavalmistelussa tehtäväkokonaisuus on ollut hahmottomaton ja irrallinen.

Lähtökohta on, että alkoholihallinnon osalta kuudesta aluehallintovirastosta on siirtymässä noin 50 htv:n työpanos 18 maakuntaan. Vuosittain AVlissa tehdään noin 9500 lupa- ja valvontapäätöstä sekä noin 4000 tarkastuskäyntiä valvontakohteisiin. Toiminta rahoitetaan luvanhaltijoilta perittäviltä lupa- ja valvontamaksuilla. Sen suuruus määritellään valtioneuvoston asetuksella, kuten monet muutkin AVlen suoritteet. Maksun suuruus puolestaan on määritelty alkoholihallinnon tehtävien hoitamisesta valtiolle aiheutuneista kustannuksista. Maksu on saman suuruinen koko maassa. Luvanhakijat, joilla on useita lupia tai jotka hakevat useita tilapäisiä lupia eri tapahtumiin, saavat ensimmäisen käsittely jälkeen muut luvat alennetulla maksulla, koska luvanhaltijan luotettavuus ja taloudelliset edellytykset tarkistetaan vain kerran. Työkaluna käytetään Valviran ylläpitämää valtakunnallista alkoholielinkeinorekisteriä. Lisäksi yhteistyö muiden valtion toimijoiden, kuten poliisin, tullin ja verottajan, kanssa ovat keskeinen osa tehtävissä onnistumista. Harmaan talouden torjunta kytkeytyy vahvasti tehtävien sisältöön. Sisäinen yhteistyö työsuojelun vastuualueen kanssa on merkittävää. Valvira ohjaa kuuden AVIn alkoholihallinnon tehtävien hoitamista.

Etelä-Suomen AVIn näkemys on, että aluehallintovirastojen ja Valviran alkoholihallinnon tehtävä tulisi keskittää LUOVAan. Alkoholihallinnon tehtävissä on olennaista valtakunnallisesti yhtenäiset toimintatavat, yritystoiminnan mahdollistaminen ja yrittäjien yhdenvertaisen kohtelun turvaaminen sen lisäksi, että sääntelyn tavoitteena on alkoholista aiheutuvien haittojen ennaltaehkäisy.

Tehtävän keskittäminen ja siirtäminen monialaiseen valtakunnalliseen valtion lupa- ja valvontavirastoon mahdollistaa valtakunnallisen

- eheän tehtäväkokonaisuuden ja yhden luukun periaatteen toteutumisen
- lupa- ja valvontaprosessin vaikuttavuuden kehittämisen
- monialaisen asiantuntemuksen syventämisen ja hyödyntämisen (mm. harmaan talouden torjunta, työsuojelu, asuinympäristön huomioon ottaminen, vähittäismyynti, erilaisille kuluttajaryhmille suunnattujen tapahtumien erityispiirteet jne.)
- ratkaisukäytäntöjen ja prosessien kehittämisen
- toiminnan yhdenmukaisuuden varmistamisen
- sähköisen asioinnin kehittämisen
- resurssien tehokkaan hyödyntämisen ja sijaisuudet
- viranomaisyhteistyön sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Mikäli tehtävät siirretään maakunnille, resurssien riittävyyden kannalta olisi perusteltua, että tehtävien hoito ja prosessien kehittäminen järjestettäisiin maakuntien yhteistyöllä valtakunnallisesti yhtenevällä tavalla, yhteisiä tietojärjestelmiä kehittäen ja hyödyntäen. Samalla on ratkaistava, miten valtakunnallisesti yhtenevät käytännöt, maksut ja yrittäjien yhdenvertainen kohtelu varmistetaan, kun maakunnat kuitenkin ovat itsehallinnollisia.

Ehdotusten mukaan maakunnat vastaavat jatkossa alueellisesta varautumisen kehittämisestä, suunnittelusta ja yhteistoiminnan järjestämisestä maakunnan alueella. Sisäministeriö johtaa, ohjata, sovittaa yhteen ja valvoo 18 maakunnan sekä muiden toimijoiden häiriötilanteen hallintaa ja varautumista. Ehdotusten mukaan sisäministeriöön siirretään merkittävä osa nykyisten AVlen pelastustoimen ja varautumisen asiantuntijoista, arviolta 26 htv:tä. Pelastusopiston tehtäväksi tulee varautumisen koulutus, muun muassa alueellisten maanpuolustuskurssien ja valmiusharjoitusten järjestäminen. HE 15/2017 perusteluissa 142 §:n sivulla 436 viimeisessä lauseessa kuitenkin todetaan, että maakunnat voisivat tehdä yhteistyötä myös keskenään huolehtiessaan tehtävistään yhteisessä varautumisessa, ottaen huomioon perustettavalle valtion lupa- ja ohjausviranomaiselle erikseen säädettävän valtakunnallisen varautumisen yhteensovittamistehtävän.

Aluehallintovirastot esittävät, että varautumisen ja valmiussuunnittelun koordinointi sekä niiden alueelliset valtion viranomaistehtävät, maanpuolustuskurssien ja valmiusharjoitusten asiantuntijatehtävät siirretään Valtion lupa- ja valvontavirastoon. Tämä huolimatta siitä, että nykyiset AVlen pelastustoimea koskevat tehtävät siirtyisivätkin sisäministeriön vastuulle.

Valtakunnallisen toimivallan omaava Valtion lupa- ja valvontavirasto toimii useiden ministeriöiden suorassa ohjauksessa. LUOVAn vahvuutena on poikkihallinnollisuus ja sitä tukeva toimintamalli, aluetuntemus sekä verkostojen hallinta. Sille siirtyy edelleen merkittäviä varautumisen tehtäviä erityislainsäädännön nojalla, kuten esimerkiksi terveydensuojelulaissa. Tämän lisäksi AVIt kokevat, että alueilla tulee olla läsnä vahva valtiollinen toimija ja yhteistyökumppani.

Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan valmiusharjoitusten ja alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen tulee myös olla uudella Valtion lupa- ja valvontavirastolla. Yhteiskuntaa laajasti palvelevien alueellisten valmiusharjoitusten ja maanpuolustuskurssien onnistumisen keskeinen tekijä on, että järjestämisestä vastaa poikkihallinnollinen valtiollinen toimija, jolla on realistiset ja asemaansa perustuvat oikeudet saada tietoonsa tarpeelliset huoltovarmuutta ja varautumista koskevat välttämättömät ja ajantasaiset tiedot kuntien, maakuntien, viranomaisten, elinkeinoelämän, kirkon ja kolmannen sektorin toimijoiden tarpeisiin. Alueellisten painotusten lisäksi harjoitusten ja kurssien sisällöissä tulee olla riittävä määrä valtakunnallista yhdenmukaisuutta sekä kokonaismaanpuolustusta tukevaa sisältöä. Useampaa maakuntaa koskevat ja valtakunnalliset valmiusharjoitukset ovat osa valtakunnallista poikkeusoloihin varautumista, jossa alueellisten erityispiirteiden ja toimijoiden tunteminen on olennaista yhteistyön varmistamiseksi. Toteutuksissa Pelastusopisto voi hyvin antaa tukensa ammattimaisena koulutusorganisaationa monellakin tapaa, kuten tälläkin hetkellä valmiusharjoitusten osalta.

Erityishuomiona todettakoon, että muun muassa laissa puolustustilalain (1083/1991) muuttamisesta (s.414) todetaan pykälässä 12 seuraavaa:

Valtion lupa- ja valvontavirasto voi rajoittaa oikeutta poistua tietyltä paikkakunnalta sekä kieltää ulkona liikkumisen määrättyinä aikoina tai määrätyillä paikoilla ilman poliisin lupaa, jos väestön turvallisuus tai sotilaallisen maanpuolustuksen tärkeä etu sitä vaatii. Kiireellisessä tapauksessa 1 momentissa tarkoitetun määräyksen voi antaa poliisilaitoksen päällikkö. Päätös on välittömästi alistettava Valtion lupa- ja valvontaviraston vahvistettavaksi.

Saman lain 33 §n muuttamisesta todetaan: Julkaisija ja ohjelmatoiminnan harjoittaja ovat velvollisia korvauksetta julkaisemaan tai lähettämään valtioneuvoston, ministeriön, Valtion lupa- ja valvontaviraston ja kunnanhallituksen sekä sotilasviranomaisen tämän lain soveltamista tai noudattamista koskevat tiedotukset, jotka valtakunnan puolustuksen tai sen turvallisuuden vuoksi on saatettava nopeasti koko väestön tai tietyn alueen asukkaiden tietoon. Tällainen tiedotus on viivytystä sellaisenaan julkaistava asianomaisessa aikakautisessa julkaisussa, verkkojulkaisussa tai ohjelmassa.

Aluehallintovirasto pitää kyseisiä lain kohtia irrallisina valtion lupa- ja valvontaviraston osalta, mikäli uudella toimijalla ei ole yleistä varautumiseen tai tilanteen aikaiseen hoitamiseen liittyviä vastuuta tai toimintamallia niiden hoitamiseksi.

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja sisäisen turvallisuuden näkökulmasta toimijoiden kenttä mullistuu merkittävästi. Hallituksen esitykseen tulisi liittää selvitys varautumisen kokonaisuudesta ja uudistuksen vaikutuksista. Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa viranomaisten vastuiden katvealueisiin ja toimivien yhteistoimintamenettelyjen katoamiseen ei ole varaa. Aluehallintovirasto pitää tärkeänä myös sitä, että meneillään olevassa Yhteiskunnan turvallisuusstrategian lausuntokierroksessa tehtävämuutoksia vastaavat kirjaukset tarkistetaan ja otetaan huomioon.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää yleisesti tärkeänä sitä, että säädetään tehtävät kenen tahansa hoidettavaksi, on toimivalta selkeästi määritelty. Todella monessa kohtaa nykyisessä toiminnassa on ongelmana se, että toimivalta on epäselvä tai tehtävä on osoitettu mutta ei ole työkalua, jolla operoida, esimerkiksi tilannekuvajärjestelmä.

Laajamittaisen maahantulon varautumisen tehtävät LUOVAan

Esitysten mukaan ELY-keskusten laajamittaiseen maahantuloon liittyvät tehtävät siirrettäisiin Maahanmuuttovirastoon. Aluehallintovirastot esittävät, että tehtävät ja vastaavat resurssit siirrettäisiin valtion lupa- ja valvontavirastoon.

Laajamittaiseen maahantuloon liittyvät tehtävät edellyttävät poikkihallinnollisuutta, aluetuntemusta ja alueellista viranomaisyhteistyötä. Paikallistuntemus ja yhteistyö kuntien kanssa on tärkeitä mm.

tilojen käyttöönottoon liittyvissä asioissa. Laajamittaista maahantuloa ja siihen liittyvää varautumista koordinoivalla viranomaisella on oltava käytössään laaja asiantuntemus ja kokemus mm. sosiaali- ja terveydenhuollosta, opetustoimesta, käsitys kriittisen infrastruktuurin toiminnoista, yhteys järjestökenttään ja koko muuhun yhteiskuntaan. Lisäksi alueellinen laaja viranomaisyhteistyö laajamittaisen maahantulon tilannekuvan rakentamisessa on osoittautunut olennaisen tärkeäksi samoin kuin tiivis yhteydenpito alueen asukkaisiin.

Laajamittaisen maahantulon ja kotouttamisen tehtävät liittyvät vahvasti toisiinsa varsinkin siinä vaiheessa, kun maahantulija sijoittuu pysyvästi Suomeen. Siksi nyt meneillään olevan kotouttamislain, maakuntalain ja LUOVA-lain koordinaatioon tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Tehtävien hoidon ja koordinaation kannalta olisi järkevää, että kokonaisuudesta huolehtii mahdollisimman pitkälti sama organisaatio, jolle on syntynyt jo muussakin toiminnassaan vahva poikkihallinnollinen työskentelytapa ja verkostot.

Sisäinen turvallisuus osaksi LUOVAn, kuntien ja maakuntien tehtäviä

Maakuntahallinnon toimenkuvaan liittyy useita tehtäviä, jotka tukevat sisäistä turvallisuutta. Erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja pelastustoimen tehtävät liittyvät laaja-alaiseen sisäisen turvallisuuden työhön. Kuitenkin osa tehtävistä, jotka liittyvät sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpanoon mm. sisäministeriön, oikeusministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan ja niihin läheisesti kuuluviin tehtäviin, erityisesti ohjaus- ja koulutustehtäviin, on luontaista osoittaa valtion lupa- ja valvontavirastolle. Esimerkiksi maahanmuuttoon ja maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät tehtävät, sekä useaa maakuntaa koskevat sisäisen turvallisuuden tehtävät ovat tällaisia. Sisäisen turvallisuuden työ tukee tältä osin myös varautumistyötä. Aluehallintovirastot esittävät, että edellä mainittu huomioidaan maakuntalaissa. Kuntien ja maakuntien tulee strategiatyössään ottaa huomioon sisäisen turvallisuuden näkökulma.

Maakuntien yhteistyö

Maakuntalain toimeenpanon ohjauksessa on suotavaa huolehtia siitä, että maakunnat hakeutuvat yhteistyöhön niissä asioissa, joissa yhdenmukainen toiminta, tarkoituksenmukainen työnjako ja osaamisen varmistaminen sitä edellyttävät.

Mikäli tarvitaan yhteistyörakenteita, olisi hyvä, että ne olisivat maakuntien kesken mahdollisimman yhdenmukaisia ja noudattaisivat mahdollisimman pitkälle samoja rajoja. Lisäksi yhteistyö olisi määriteltävä tarkemmin, koska yhteistyötä on monenlaista (organisatorista ja toiminnallista kuten Erva-alueet, pelastustoimen rakenteet, aikaisemmin usean maakunnan alueilla hoidetut AVI:n ja ELY:n tehtävät tai valtakunnalliset tehtävät, ympäristöterveydenhuolto, eläinlääkintä – tai hanketoimintaa esimerkiksi ympäristöpuolella). Vaikka yhteistyörakenteet saattaisivat muodostua

tehtäväkohtaisesti, on ohjauksen ja poikkeihallinnollisuuden sekä viranomaisyhteistyön näkökulmasta tärkeää miettiä toimivia kokonaisuuksia.

Pelastustoimen asema osana maakuntaa turvattava

Ehdotusten mukaan alueellinen pelastustoimi liitetään osaksi maakuntien organisaatiota. Valtiovarainministeriön johdolla käydään tulosneuvottelut (13§) maakuntien kanssa. Uhkana on, että pelastustoimi pienenä toimialana ei saa riittävästi huomiota resurssien jaossa, vaikka sisäministeriö onkin mukana neuvotteluissa. Sisäministeriö käy neuvottelut pelastustoimea järjestävien liikelaitosten kanssa. Vielä on määrittelemättä, kuinka laajat neuvottelut ovat ja mitä niihin sisällytetään, kun resurssit ovat suurelta osin päätetty ministeriöiden ja maakunnan neuvotteluissa.

Pelastustoimi alueellistettiin vuoden 2004 alusta. Kulurakenteen kehittymistä on seurattu ja tutkittu alusta alkaen. Pelastustoimen kulut ovat viime vuosina nousseet yleisen kustannustason nousun mukana. Sosiaali- ja terveydenhuollossa osassa sairaanhoitopiirejä kustannukset ovat nousset huomattavasti. Pelastustoimen ja soten kulujen sovittaminen samaan kehykseen on haasteellista, varsinkin, mikäli maakuntakokonaisuudessa joudutaan leikkaamaan menoja. Pelastustoimi on yli kymmenen vuotta sopeuttanut kulujaan mm. virkoja vähentämällä. Jos nyt säästötavoitteet asetetaan prosentuaalisesti tasapuolisesti, pelastustoimi ei pysty enää leikkaamaan ilman selkeää palvelutason laskua.

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (2. Laki Valtion lupa- ja valvontavirastosta), sen yksityiskohtaisia perusteluja sekä sitä koskevia yleisperusteluosuuksia: Muutos- ja korjausehdotuksia Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä mahdolliset kommentit yleisperusteluihin

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Valtion lupa - ja valvontaviraston asema ja tehtävät (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Yleisesti uudistus on kannatettava, koska se mahdollistaa valtakunnallisesti kehitettävät, modernit ja tasalaatuiset lupamenettelyt sekä ohjauksen ja valvonnan kaikilla toimialoilla. Valmistelussa on hyvin otettu huomioon eri toimialojen riippumattomuuden vaatimuksia, joihin ei saa enää tehdä jatkotyössä heikennyksiä.

Valtion lupa- ja valvontaviraston asemaan ja tehtäviin liittyvät perustelut ovat tässä muodossaan liian laajat ja estävät joiltain osin viraston joustavan ja ketterän toiminnan ja suunnittelun. Valmisteluvaiheessa ja lausuntokierroksella perustelut on ollut hyvä olla näkyvillä, jotta lukijoille muodostuu selkeä ja laaja kokonaiskuva keskustelussa olleista seikoista ja periaatteista. Lausuntokierroksen jälkeen uuden viraston toiminnallista suunnitteluvapautta estävät kohdat pitäisi poistaa. Ennemmin pitäisi korostaa viraston perustehtävien rinnalla poikkihallinnollista yhteistä tekemistä ja sen mahdollistamista. Virasto itse ratkaisee, miten se sen toteuttaa. HE tulisi mahdollistaa sekä osoittaa luottamusta viraston kykyyn luoda tavoitteita tukeva virastorakenne ja toiminnallinen kokonaisuus.

1§ Toiminta-ajatus ja asema

Säädöstekstit ja perustelut ovat pääosin kannatettavia. Erityisen hyviä ovat perusteluissa todetut asiakaslähtöisyys (toiminnan sopeuttaminen asiakkaiden tarpeisiin ja verkostomainen yhteistyö asiakkaiden kanssa), toiminnan ennakoivuus ja riskiperusteisuus. Perusteluissa oleva teksti toimintatapojen uudelleen arvioinnista ja ketterästä sopeuttamisesta toimialan muutoksiin on tärkeää. Samoin lisäarvon tuottaminen asiakkaalle ja yhteiskunnalle ovat myös keskeisessä asemassa kaikessa toiminnassa. Perusteluissa oleva teksti valvonnan kohdentamisesta valvontatiedon keräämisen ja analysoinnin perusteella on nimenomaan ominaista mm. työsuojeluvalvonnassa.

”Viraston rakenteen on tarkoitus tukea muuntautumiskykyistä poikkihallinnollista työtettä, toimintatapojen uudelleen tarkastelua ja niiden ketterää sopeuttamista viraston toimialoilla tapahtuviin muutoksiin” (sivu 1, kolmas kpl). Edellä kirjoitetun sijaan tulisi olla: Viraston toimintatavan on tarkoitus tukea muuntautumiskykyistä poikkihallinnollista työtettä jne. Pelkästään rakenteellisilla ratkaisuilla ei saavuteta mainittuja hyviä tavoitteita, vaan erityisesti tarvitaan toimintatapamuutoksia rakenteellisista ratkaisuista huolimatta ja niiden sitä estämättä.

”Asiakaslähtöisyyden keskeisiä elementtejä ovat lisäksi verkostomainen yhteistyö asiakkaiden kanssa, helppokäyttöisyys, yhden luukun periaate ja palveluaika, mutta myös viraston tehostettu palvelukyky tehtävien sisäistä hoitamista parhaiten tukevien mallien avulla. Asiakaslähtöisyydellä on merkittävä yhteys viraston toiminnalliseen vaikuttavuuteen myös sitä kautta, että painopisteiltään ja toteuttamistavoiltaan moderni, joustava sekä asiakasprofiiliin ja yhteiskunnallisten olojen mukaan muuntuva toiminta myös voi pyrkiä saavuttamaan korkeimman vaikutusasteen.” (Sivu 2 ensimmäinen kpl).

Mikäli asiakaslähtöisyys halutaan toimeenpanna kunnolla, on tavoitteen saavuttamisella myös henkilöstö- ja työnantajapoliittisia vaikutuksia ja toimintatapamuutoksia. Viraston palvelukanavia ja palveluaikoja tulee muuttaa tavalla, joka murtaa perinteisen klo 8-16 virka-aikakäsitteen. Sähköiset palvelut ovat ehdottomia, mutta niiden käytölle tulee olla myös tukea ja valvontaa klo 8-16 aikojen ulkopuolellakin. Lisäksi julkisen hallinnon yhteinen asiakaspalvelu tulee voida ottaa aktiiviseen

käyttöön ja todeta luontevaksi kumppaniksi osaksi viraston toimintaa. Yhteispalvelua koskevat yksityiskohtaiset perusteluissa sivulla 7 (10 a §) on tätä tukeva toimintamalli.

2 § Toimialue

Koko maa toimialueena mahdollistaa uudenlaisen valtakunnallisen organisoitumisen sekä valtakunnallisen toimivallan.

4 § Tehtäväalat ja tehtävät

Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio siirtyy maakuntiin. Tulisi täsmentää, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valvontatehtävät siirtyvät lupa- ja valvontavirastoon.

Edelleen lakiehdotuksen 4 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan sosiaali- ja terveystalouden tehtäviin kuuluvat myös terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaiset ohjaus- ja valvontatehtävät. Valtion lupa- ja valvontavirastolle kuuluu terveydensuojelulain nojalla myös lupa- ja arviointitehtäviä (talousveden poikkeusluvut, maakuntien valvontasuunnitelmien ja toteutumien arviointi), joten maininta lupa- ja arviointitehtävistä olisi hyvä lisätä perusteluihin.

Perusteluteksteissä lomituspalvelujen valvonta (s. 3) on sijoitettu sosiaali- ja terveystaloudelle. Esitämme lomituspalvelujen valvonnan sijoittumista oikeusturvayksikköön.

Alueellisen alkoholihallinnon sijoittuminen lupa- ja valvontavirastoon olisi perusteltua ottaen huomioon valtakunnallisten alkoholihallinnon tehtävien siirtymisen samaan virastoon.

Peruspalvelujen arviointitehtävä sivulla 4: ”Erikseen lailla säädettyjen tehtävien lisäksi virastolla voisi luonnollisesti olla muita tehtäväalaansa liittyviä, ministeriöiden yhteisen ohjauksen piirissä määrättyjä tehtäviä, kuten nykyisin aluehallintovirastojen toteuttamia peruspalvelujen arvioinnin tehtäviä”

Peruspalvelujen arviointitehtävän roolia, sisältöä, organisointia ja resursointia tulee suunnitella vielä tarkemmin ja suhteessa LUOVAn perustehtävään ja resursseihin sekä tutkimuslaitoksiin: THL, tilastokeskus jne.

Tehtävistä muodostettava toimivia ja ohjaussuhteiltaan selkeitä

Tehtäväalat ja tehtävät on lueteltu pykälän 4 perusteluissa sivuilla 3-4 tiiviisti pääluokituksen mukaan, eikä perusteluissa ole lueteltu tehtäviä yksityiskohtaisesti. Tässä yhteydessä menettely on tarkoituksenmukainen, koska tehtävien kirjo on mittava. Etelä-Suomen AVI pitää tärkeänä, että uuden valtion lupa- ja valvontaviraston tehtäväkokonaisuus käydään jatkovalmistelussa ja työryhmien työssä huolella läpi ja vähintään arvioidaan uudelleen mm. sellaiset tehtävät, joiden organisoitumista uuden viraston kokonaisuuteen ei pidetä luontevana. Sellaisia ovat esimerkiksi palosuojelumaksut sekä kunniamerkki- ja arvonimiasiat.

Palosuojelumaksut sisäministeriöön

Aluehallintovirastot ovat vastanneet palosuojelumaksujen määrittämisestä ja perinnästä. Tämän yksittäisen tehtävän hoito Luovassa ei ole enää tarkoituksenmukaista, koska Luovan muussa toiminnassa ei ole yhtymäkohtia palosuojeluun. Lääninhallitukset olivat yleishallintoviranomaisia, joten silloin tämän tehtävän hoitaminen oli jotenkin perusteltua. Palosuojelurahasto, mihin rahat tilitetään, on SM:n hallinnonalalla, eikä Luovaan siirry merkittävästi SM:n hallinnonalan tehtäviä. Tehtävä hoidetaan tällä hetkellä keskitetysti ja tehtävän hoitoon käytettiin vuonna 2016 hieman alle 0,2 henkilötyövuotta.

Kunniamerkki- ja arvonimiesitysten prosessit organisoitava uudelleen

Aluehallintovirastot ovat tehneet esitykset itsenäisyyspäivänä myönnettävistä kunniamerkeistä valtiovarainministeriölle, sisäministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle sekä opetus- ja kulttuuriministeriölle samoin kuin äitienpäivänä myönnettävistä kunniamerkeistä sosiaali- ja terveysministeriölle. Kunniamerkkiehdotusten tekemisessä noudatetaan Ritarikuntien ohjeita. Ritarikuntien kotisivuilta www.ritarikunnat.fi löytyy käytettävät lomakkeet sekä tarkemmat ohjeet kunniamerkin saamiseen edellytetyistä ansioista ja lomakkeen täyttämisestä. Ministeriöillä on eri kunniamerkkiluokkia koskevat AVI-kohtaiset kiintiöt.

Käytännössä aluehallintovirasto pyytää ministeriöiltä saamiensa ohjeiden mukaan alueensa kunnilta, kuntayhtymiltä, oppilaitoksilta ja pelastuslaitoksilta sekä äitienpäivämerkkien osalta lisäksi järjestöiltä yms. esityksiä viimeistään toukokuun loppuun mennessä; sen jälkeen tarkistaa, että sille eri tahoilta tulleet esitykset vastaavat ritarikuntien ohjeita sekä sovittaa esitykset kiintiöön priorisoimalla esityksiä.

Aluehallintovirastojen tehtävästä ei ole säädetty tähänkään mennessä, vaan käytäntö lienee peräisin lääninhallitusajoilta ja vanhasta perinteestä. Tehtävän hoitamiseen ei ole erikseen osoitettu voimavaroja, vaan se on hoidettu oman toimen ohella ja AVI:ssa eri tavalla organisoiden. Ritarikuntien tai ministeriöiden sivuilla ei ole ollut yllä mainitusta aluehallintovirastojen roolista

mainintaa, mistä johtuen esitysten tekijöiden on ollut vaikea hahmottaa kokonaisuutta sekä koko prosessin vaatimaa aikataulua ja vastuuta.

Uuden valtion lupa- ja valvontaviraston tehtävissä kunniamerkkien käsittely ei ole enää luonteva, koska vuoden 2019 alusta lukien se toimii valtakunnallisena toimijana ministeriöiden tapaan. Aluehallintovirastot esittivät jo 1.2.2016 Hallitusohjelman toimeenpano aluehallintovirastoissa eli ns. HAVI-hankkeessa, että AVI-vaihe poistettaisiin kunniamerkkiesityksistä. VM on vastannut ehdotukseen siten, että kyseinen muutos astuu voimaan 1.1.2018. Silloin ei vielä ollut linjauksia aluehallintouudistuksen kokonaisuudesta. Tämän jälkeen on maakunta linjattu uudeksi aluehallinnon toimijaksi. Kuntien ohella hallinto- ja luottamushenkilöstöä tulee nyt myös kahdeksantoista maakuntaan.

Etelä-Suomen AVI esittää, että kahden valtakunnallisen valtionhallinnon tason (valtakunnallinen virasto ja ministeriö) päällekkäisen käsittelytyön välttämiseksi kunniamerkkiesitykset organisoidaan uudelleen esimerkiksi siten, että ministeriöt pyytävät kuntien ja maakuntien esitykset suoraan ao. ministeriöön tai maakuntia kokoamaan esitykset maakunnan alueella. Edelleen esitämme, että valtion lupa- ja valvontavirasto toimittaisi mahdolliset omat kunniamerkkiesityksensä suoraan ao. ministeriöön, kuten muutkin keskusvirastot ja laitokset nyt tekevät.

Mikäli tehtävä edelleen siirtyy valtakunnallisen valtion lupa- ja valvontaviraston tehtäväksi, kiintiöt ja hakemusten käsittelymenettely tulee miettiä kokonaan uudelta pohjalta ja ohjeistukset muutettava vastaamaan prosessia. Pelastustoimen uudistuksen osalta lienee perusteltua, että maakunnat kokoavat itse vähintään pelastustointa koskevat kunniamerkkiesityksensä ja toimittavat ne suoraan ministeriöön.

Lisäksi ESAVI esittää, että kunniamerkkien esitysprosessi digitalisoidaan, jolloin manuaaliset käsittelyvaiheet vähenevät, virheiden riski minimoituu ja tietyt kriteerit voidaan arvioida ja laskea automaattisesti. Prosessi tehostuu ja aikaa säästyy. Julkisen hallinnon toimijoilla on todennäköisesti jo riittävät valmiudet toimittaa esitys sähköisesti. Äitienpäiväkunniamerkkien osalta myös manuaalinen prosessi lienee keskeisellä sijalla. Niiden hakemusten määrä on kuitenkin vähäisempi. Lisäksi ministeriöiden keskinäinen tiiviimpi yhteistyö selkiyttäisi prosessia.

Aluehallintovirastot antavat yleisen lausunnon arvonimiesityksistä valtioneuvoston kanslian pyynnöstä. Arvonimeä on sitä ennen haettu kirjallisesti ja esitys on osoitettu tasavallan presidentille. Kirjallinen esitys arvonimen saajasta on toimitettu valtioneuvoston kansliaan, mistä se edelleen on toimitettu muun muassa johonkin kuudesta AVIsta lausunnon antoa varten. Käytännössä lausunto on aina puoltava, koska aluehallintovirastolla ei ole käytettävissään enää esimerkiksi nuhteettomuuteen liittyviä tietoja, kuten oli vielä lääninhallitusaikana. Muutos perustuu lakiin rikosrekisterilain muuttamisesta (1093/1999) ja joka tuli voimaan 1.1.2000. Sitä ennen lääninhallitus pyysi lausuntoa poliisiviranomaisilta arvonimeä haettavan henkilön nuhteettomuudesta. Etelä-

Suomen AVI esittää, että aluehallintouudistuksen yhteydessä arvonimiasioihin liittyvä prosessi arvioidaan ja tarvittaessa organisoidaan uudelleen ainakin lausuntomenettelyjen osalta.

Oikeusturvayksikön tehtävien perustuttava ministeriöiden ohjaukseen ja viraston tehtäväkokonaisuuksiin

LUOVAn oikeusturvayksikköön on tarkoitus siirtää pelastustoimen sekä yhteisen varautumisen laillisuusvalvontatehtävät: (sivu 3). Tehtävä on kokonaan uusi ja haasteellista toteuttaa ilman yleisempää pelastustoimen ja varautumisen viitekehystä ja vastuita: AVlen keskeiset resurssit siirretään sisäministeriöön, josta hoidetaan myös jatkossa maakuntien ohjaus ja valvonta. Pelastusopisto vastaavasti vastaisi esitysten mukaan jatkossa varautumisen osaamisen ja verkostoyhteistyön kehittämisestä valtakunnallisesti. Valmiuslaki velvoittaa kaikkia organisaatioita hoitamaan varautumisensa asianmukaisesti. LUOVAn rooli varautumistehtävässä laajemmin on HE:ssä hahmottumaton. Mikäli LUOVAan siirretään myös varautumisen kokonaisuus, silloin myös varautumisen laillisuusvalvontatehtävä olisi luonteva osa varautumisen ohjausta.

Oikeusturvayksikön tehtävien tulisi pääosin perustua viraston perustehtävien toimialaan, lupa-, ohjaus- ja valvontatietoon sekä ministeriöiden tukeen ja ohjaukseen. Tämän lisäksi oikeusturvayksikön tehtäviin soveltuu erinomaisen hyvin koko viraston sisäisen juristiosaamisen turvaaminen ja oikeudelliset palvelut, kuten HE perusteluissa sivulla 5 todetaankin. Sen sijaan Etelä-Suomen AVI ei kannata sitä, että oikeusturvayksikköön siirretään tehtäviä, joiden ohjausta tai toimialaa ei mitenkään muutoin kuulu viraston arkeen. Tällainen on esimerkiksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan kuuluva yksityistielain kokonaisuudistus, jonka perusteella LUOVAan tulisi siihen liittyviä oikeusturva- ja yleishallintotehtäviä. Toinen yksittäinen tehtävä on MMM hallinnonalaan kuuluva Metsähallituksen erävalvojien valvonta. LUOVAan ei siirtyne muita LVM:n ja MMM:n hallinnonalan tehtäviä, ja ministeriöillä ei ole ohjaussuhdetta. Muitakin vastaavia yksittäisiä kirjauksia saattaa löytyä lakipakettikokonaisuudesta tai erityislaeista. On epäselvää, mitä tehtäviä, mitä osaamista ja kuinka paljon resursseja ne vaativat. Etelä-Suomen AVI pitää tärkeänä, että LUOVA-virastoon ei siirretä yksittäisiä tehtäviä jatkossakaan ilman sen kytkeytymistä sen perustehtäviin, ohjaussuhteisiin ja resursseihin. Valtion lupa- ja valvontaviraston tehtävistä tulisi voida muodostua ohjaussuhteiltaan ja toiminnaltaan järkevä ja eheä kokonaisuus. Samalla herää kysymys siitä, kuka kantaa kokonaisvastuun valtion lupa- ja valvontavirastoon siirtyvien tehtävien kokonaisuudesta.

Luku 2 Valtion lupa- ja valvontaviraston organisaatio (5 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

Johtamiselle, asiantuntijuudelle ja reagoinnille mahdollisuus

Keskeistä on, että HE perustelut ja säädökset uudesta valtion lupa- ja valvontavirastosta mahdollistavat eivätkä rajaa tai jopa estä viraston kykyä organisoida toimintaansa järkevällä ja joustavalla tavalla sekä toimintaympäristön muutoksista yllättäenkin nousevien asioiden suuntaan.

Valmistelun kuluessa on havaittu, että poikkihallinnollisuus ja yhteinen tekeminen ei ole itsestään selvää kaikille osapuolille. Käsitteitä tulisi tarkemmin määritellä vielä lisää. Tärkeätä on vahvistaa luottamusta siihen, että virasto ja sen johto pystyvät varsin itsenäisesti ratkaisemaan viraston toiminnan organisointiin ja toiminnan järjestämiseen liittyvät kysymykset tiettyynajaan asti. Lailla ja asetuksella ei pitäisi liikaa betonoida tätä asiantuntijuuteen ja johdon mahdollisuuksiin rakentaa toimiva organisaatio.

Perusteluissa sivulla 4 todetaan, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin sisäisen organisoitumisen perusteista. Aluehallintovirasto toteaa, että asetustasolla tämä ei olisi tarkoituksenmukaista.

Työsuojelun toimialan roolin vahvistaminen viraston toiminnassa

Jatkossa tavoitteena tulee olla työsuojelun merkittävämpi osallistuminen viraston yhteiseen toimintaan ja monialaiseen työhön riippumattomuutta vaarantamatta. Muutoin työsuojeluhallinnon riippumattomuus on hyvin kirjattu ja tärkeä asia. Hyperlinkki 4 § 1 mom 4 kohta voidaan korvata sanalla työsuojeluhallinto (myös 6 §:ssä sama juttu) lain luettavuuden parantamiseksi. Samalla korostamme, että organisaation perusteista annettavalla valtioneuvoston asetuksella ei saa olla heikentäviä vaikutuksia eri toimialojen riippumattomuuteen.

Terminologiaan vielä yksinkertaistamista

Valtion lupa- ja valvontaviraston nimistä ja terminologiasta on tulossa vaikeaselkoisia ja kankeata. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysalan toimiala, Opetus- ja kulttuuritoimen toimiala, Oikeusturva - toimintayksikön siviilipalveluskeskus, Ympäristötehtävät –toimiala, Hallintopalvelujen toimintayksikkö jne. Organisaatorakenteeseen liittyvissä perusteluteksteissä käytetään lisäksi sekavasti erilaisia määritelmiä yksiköistä – ”toiminnallisia yksiköitä, alueellisia yksiköitä jne.”. Hallintopalvelut –yksikön nimike vaihtelee, mihin voisi kiinnittää huomiota: ESAVI kannattaa hallintopalvelut –nimeä.

Koemme tarpeelliseksi näiden rakenteeseen ja organisaatioon liittyvien määrittelyjen selkiyttämistä, yksinkertaistamista ja johdonmukaistamista.

Yhteisiin toimintoihin joustavuutta ja ketteryyttä

”Toimialojen yhteisistä toiminnoista, niiden tehtävistä sekä sisäisestä työskentelystä ja toiminnan järjestämisestä määrättäisiin viraston työjärjestyksellä. Tarkoituksena on mahdollistaa viraston

pääjohtajalle ja johtoryhmälle joustava tapa vaikuttaa sisäisten palvelujen tarkempaan sisältöön, toimintaan sekä organisoimiseen.” (s 6 viimeinen kappale). Edellä esitettyyn ensimmäiseen virkkeen ehdotamme jatkoksi > Tai muulla pääjohtajan määräyksellä tai johtoryhmän päätöksellä >> työjärjestys ei ole kovinkaan joustava eikä aina riittävä tapa reagoida toimintaympäristön tai viraston sisäisiin muutoksiin.

Yhteiset toiminnot on muutoin hyvin yksityiskohtaisesti kuvattu, mutta silti jää hämäräksi sen tarkoitus ja tehtävät. Esitämme nykyiset kuvaukset poistettavaksi ja kirjoitetaan sen sijaan, että toiminnassa suositetaan yhteisiä toimintoja, joiden organisointi on työjärjestys-, toimintasuunnitelma- ja työtapakysymyksiä. Virastolle tulee olla joustava ja ketterä mahdollisuus organisoida yhteisiä toimintoja asiakkaiden, toimintaympäristön ja viraston tarpeiden mukaisesti, jotta tulostavoitteet saavutetaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Henkilöstön joustava käyttö on kannatettavaa

Pykälän 5 useissa kohdissa korostuu henkilöstön joustava käyttäminen toimialojen ja yksiköiden välillä. Tämä mahdollistaa asiantuntijoiden osaamisen hyödyntämisen koko maassa ja henkilöstön työpanoksen suuntaamisen sinne, missä on eniten tarvetta. Virkamiehiä voidaan käyttää toimialojen kesken, ja viraston arjessa on keskeistä itse löytää yhteisymmärrys ja menettelylogiikka jaettujen virkamiesten työn jaosta. Jo nyt on hyviä toimivia esimerkkejä siitä, miten voidaan hyödyntää osaamista ja virkamiehistä nousevaa motivaatiota työskennellä yli hallinnonrajojen.

Toimipaikkojen määrään ja säädöstarpeeseen kiinnitettävä huomiota

Toimipaikkojen asetuksella säätämisen tarve ja yhteisten asiakaspalvelupisteiden luomat mahdollisuudet tulisi kartoittaa, jotta ei luoda liian tiheää ja kankeasti muutettavaa verkostoa. LUOVALLA on mahdollisuuksia hyödyntää aspa-pisteitä, joten fyysisten toimipaikkojen ja asiakaspalvelun järjestämisen tarve klo 8-16.21 tulisi kartoittaa myös suhteessa aspa-pisteisiin. Lisäksi synnyttävien toimipaikkojen henkilöstömäärän tulee olla riittävä, mikä takaa toimivan työyhteisön syntymisen. Työ 2.0. -tavoitteiden toteutuminen tarkoittaa myös sitä, että työtä voidaan jatkossa tehdä hyvin monimuotoisesti aikaan tai paikkaan sitomatta. Toimipaikkojen sijaan voi olla myös esimerkiksi työskentelypisteitä, joista ei tarvitsisi asetuksella säätää. Toimipaikkojen rooli ja asema pitää voida määritellä tarkemmin viraston strategiassa ja työjärjestyksessä.

Yleistä etua valvova erillinen yksikkö esitetään poistettavaksi

Lakiluonnoksessa valtion lupa- ja valvontavirastosta on 5 §:ssä säännös, jonka mukaan virastossa olisi ympäristötehtäviä hoitavalla toimialalla yleistä etua ympäristöä koskevassa päätöksenteossa ja

muutoksenhaussa valvova yksikkö, jolla olisi yleisen edun valvontatehtävässään itsenäinen ratkaisuvallta.

Yleisen edun valvonta on mahdollista järjestää myös siten, ettei erillistä yksikköä sitä varten tarvita. Jos tarkoituksena on tehtävän itsenäinen hoitaminen (riippumattomuus) suhteessa ympäristötehtävien toimialaan ja muuhun virastoon, se voidaan turvata työjärjestyksen ja lainsäädännön avulla muutenkin korostamalla yleisen edun valvonnan merkitystä ja huomioon ottamista valvonnassa, luvituksessa ja muussakin toiminnassa.

Muutoksenhaku yleisen edun perusteella voitaisiin sekin järjestää ympäristötehtävien toimialan sisällä ilman erillisen yksikön tarvetta. Mallia voidaan ottaa ympäristökeskusten ja ELYjen käytännöistä. Ympäristökeskuksissa valvonta ja luvitus on ennestään onnistuttu järjestämään niin, että yleisen edun valvonta on ollut mukana sekä valvontatehtäviä että lupatehtäviä hoidettaessa. Yleensä tällöin viraston ei ole ollut tarpeen valittaa viraston omista päätöksistä yleisen edun puutteellisen huomioon ottamisen perusteella.

Yleinen etu vaikuttaa viraston ympäristötehtävien hoitamisessa sen kaikilla ydinprosessin tasoilla: luonnonsuojelutehtävissä, YVA-tehtävissä sekä valvonta- ja lupatehtävissä.

Kun virastossa ilmeisesti tullaan soveltamaan ns. yhden luukun periaatetta ympäristöasioissa, ei ole järkevää jäykistää asioiden hoitamista erillisillä yksiköillä enempää kuin on välttämätöntä. Virastoon on tarpeen luoda sellainen organisaatio, joka joustavasti yhteistyössä eri tehtäviä hoitavien henkilöiden kesken ottaa erilaiset intressit huomioon (esim. niin, ettei viraston tarvitse hakea muutosta omiin päätöksiinsä kuin aivan poikkeuksellisissa tilanteissa).

Luku 3 Valtion lupa- ja valvontaviraston johtaminen (6-9 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

6 § Johtaminen ja 7 § Yhteinen johtaminen

Viraston johtamiseen liittyvät säädösehdotukset ja perustelut ovat pääosin kannatettavia. Yhteisen johtamisen periaatteet vahvistavat sisäistä yhteistyötä sekä parantavat toimintojen yhteensovittamisen ja poikkihallinnollisuuden toteutumista. Työsuojelu- ja ympäristölupatehtävien riippumattomuuden merkitys ja rooli yhteisen johtamisen toteuttamistavoissa on hyvin tuotu esille. Työsuojelun vastuualue kokee hyväksi sen, että työsuojelun toimialajohtaja vastaa tuloksellisuudesta suoraan sosiaali- ja terveysministeriölle sen lisäksi, että toimialan johtajalle kuuluisi vastuu viraston toiminnan kokonaisuudesta ja johtamansa toimialan toimintojen järjestämisestä koko virastolle

asetettuja tavoitteita toteuttavalla tavalla. Jälkimmäinen vahvistaa myös työsuojelun toimialan mahdollisuuksia tuoda omaa asiantuntemustaan ja näkemystään viraston arkeen. On suotavaa, että tähän tarvittava aika otetaan huomioon myös työsuojelua koskevassa tulossopimuksessa.

Perustelujen mukaan pääjohtaja vastaisi myös mm. digitalisaatio- ja tietojärjestelmäkehittämisestä. Perusteluissa on hyvin todettu, että viraston laaja asiantuntemus eri toimialoilla tulisi pyrkiä ottamaan käyttöön mahdollisimman joustavasti ja tehokkaasti. Vastuualueet pitävät tärkeänä, että kehittämisen tulee olla toimialojen tarpeista lähtevää ja toimialoilla on oltava ensisijainen mahdollisuus huolehtia esimerkiksi tietojärjestelmien kehittämisestä omien tarpeidensa perusteella.

8 § Asioiden ratkaisuvallta

Pääjohtajan otto-oikeus ei koskisi toimialojen ohella oikeusturvayksikköä

Lakiesityksen mukaan virastossa olisi neljä tehtäväalaa, joita hoitaisivat toimialueet. Lisäksi virastolla olisi toimintayksiköitä. Virastoa johtaisi pääjohtaja. Lakiesityksen 8 §:n mukaan pääjohtaja ratkaisee asiat, jotka eivät kuulu toimialojen tehtäviin, ellei toisin ole säädetty. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin erillisestä toimintayksiköstä kuten Oikeusturvayksiköstä, joka hoitaisi asiat, jotka eivät kuulu millekään toimialueelle. Tämä yksikkö hoitaisi mm. nykyisen aluehallintoviraston elinkeinovalvontayksikön lupa-, rekisteröinti- ja valvontatehtävät.

Lakiesityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pääjohtajalla olisi ratkaisuvallta siten erityisesti viraston yhteisten toimintojen järjestämisestä koskeissa ja muissa viraston toimintaa koskeissa yleisissä asioissa. Samoin hänellä olisi lähtökohtaisesti ratkaisuvallta asioihin, jotka on osoitettu viraston toimintayksikölle, kuten Oikeusturvayksikölle. Tämän tyyppinen toimivaltarakenne on tyypillinen valtion virastoissa.

Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että yleensä virastot ovat perustettu nimenomaisesti tiettyä tehtävää tai toimialaa hoitamaan (esim. maahanmuuttovirasto, kilpailu- ja kuluttajavirasto, tullihallitus ja verovirasto), jolloin on luontevaa, että viraston johtajalla on viime kädessä ratkaisuvallta kaikkiin viraston asioihin. Uusi lupa- ja valvontavirasto on kuitenkin täysin uudentyyppinen valtion virasto, koska se on hyvin monialainen. Oikeusturvayksikön tehtävät muodostuisivat useiden eri ministeriöiden alaisista tehtävistä. Tällaiseen laaja-alaiseen rakenteeseen pääjohtajan oikeus ottaa itselleen ratkaistavaksi mikä tahansa asia sopii huonosti. Esitämme, että pääjohtajan otto-oikeus ei koske toimialojen ohella oikeusturvayksikköä.

9 § Työjärjestys

Työjärjestykseen liittyvät perustelut ovat kannatettavia. On hyvä, että myös työjärjestyksessä otetaan huomioon toisaalta viraston kokonaisjohtaminen ja toisaalta lain 5 §:n 3 momentissa säädetty riippumattomuus. Viraston käynnistämisen turvaamiseksi viraston työjärjestystä pitäisi voida valmistella hyvissä ajoin ennakolta.

Luku 4 Valtion lupa- ja valvontaviraston ohjaus (10-13 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

10§

Viraston ohjauksen perustelut ovat pääosin tarkoituksenmukaiset. Perusteluissa sivulla 16 toisessa kappaleessa todetaan, että ”Viraston tulossopimus laadittaisiin hallituksen toimikaudeksi ja sen sisältö tarkistettaisiin vuosittain ohjaavien ministeriöiden ja Valtion lupa- ja valvontaviraston välillä käytävissä tulosneuvotteluissa. Tulossopimuksen toiminnallinen osuus tarkistettaisiin käytännössä vuosittain, mutta strategisen osuuden tarkistaminen olisi poikkeuksellista.” Etelä-Suomen AVI korostaa, että viraston strategian tulee olla ketterä ja tarvittaessa joustavasti tarkistettavissa, mikäli toimintaympäristön muutokset ja hallitusohjelman linjaukset niin edellyttävät. Strategia on viraston pääjohtajan keskeinen työkalu, ja sen merkitys on olennainen poikkihallinnollisen yhteisen toiminnan suuntaamisessa ja toteuttamisessa. Etelä-Suomen AVI pitää tärkeänä, että strategiaa tulee voida tarkistaa tarvittaessa, ja että tarkistamisen menettelyt olisivat joustavat.

12 § Ohjauksen järjestäminen työsuojelun tehtävissä

Perustelujen mukaan myös jatkossa työsuojelun toimintamäärärahat tulisivat omalta STM:n pääluokkaan sijoittuvalta toimintamenomomentilta. Viraston yhteiset hallinto- ja kehittämispalvelut, joihin työsuojelu tukeutuu, rahoitettaisiin edelleen viraston yhteiseltä toimintamenomomentilta. Työsuojelun tulossopimuksen sisällöstä päättäisi yksinomaan sosiaali- ja terveysministeriö ja eikä ko. sopimus kuuluisi lain 10 § säädetyn yhteisen ohjauksen piiriin. Etelä-Suomen AVIn työsuojelun vastuualue korostaa oman budjetin tärkeyttä. Lisäksi virasto pitää tärkeänä sitä, että työsuojelun toimialalla luodaan aito mahdollisuus osallistua valtion lupa- ja valvontaviraston toimintaan ja kehittämiseen riippumattomuuden siitä vaarantumatta. Työsuojelun tulossopimukseen pitäisi kirjata nämä mahdollisuudet ja sovittava vähintään osallistumisen periaatteista ja niiden vaatimista resursseista.

13 § Toiminnallinen ohjaus

Pidämme tärkeänä, että virastolla on aito mahdollisuus johtaa omaa toimintaansa. Viraston tulisi voida olla ratkaisuihinsa ja tulosvastuissaan itsenäinen.

Pykälän 13 § perusteluissa sivulla 19 lukee, että ”Kysymys on viraston sektorikohtaista operatiivista toimintaa koskevasta ohjauksesta...” HE:ssä pitää lukea vain sektorikohtaista (toimiala, hallinnonala) toimintaa koskevasta ohjauksesta, ja perusteluista pitäisi poistaa sana ”operatiivista”. Mikäli muotoiluilla pyritään korvaamaan perinteistä ohjauskirjemenettelyä, voitaisiin se kertoa tekstissä. Lisäksi koko kohdan tekstiä voisi yksinkertaistaa ja tiivistää. Ministeriön tuki ja ohjaus ovat lähinnä lainsäädännöllistä ja strategista sekä tavoitteita asettavaa ja muutostarpeita yhteen sovittavaa. Ministeriöiden ohjaus ei voi olla operationaalista ja päivittäisjohtamista vaan siitä vastaa LUOVA. Sen sijaan ministeriöiden ohjauksen tulisi voida olla aktiivista ja vuorovaikutteista. Ohjaukselle tulee olla sovittu rakenne ja sykli, jotta se on ennakoitavissa ja toimintamallilla voidaan varmistaa tiivis vuorovaikutus ja avoin keskustelu linjauksista.

Luku 5 Sosiaali- ja terveysalan tehtävistä vastaavaa toimialaa koskevat erityissäännökset (14-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Lakiehdotuksen 4 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan sosiaali- ja terveysalan tehtäviin kuuluvat myös terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaiset ohjaus- ja valvontatehtävät. Luvun 5 erityissäännöspykälistä ja niiden yksityiskohtaisista perusteluista ei kaikista käy selvästi ilmi, ovatko ne tarkoitettu koskemaan ainoastaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Soveltamisalaa tulisi selventää yksityiskohtaisissa perusteluissa tai muuttaa luvun otsikkoa.

Lautakuntien asettamisten aikatauluja tulee pohtia, mikäli toimialajohtaja asettaa lautakunnat. Lautakuntien pitäisi olla toimintakunnossa heti vuoden 2019 alussa. Keskeistä on määritellä viraston perustamisen yhteydessä, miten lautakuntien asettaminen käytännössä on tarkoitus hoitaa ja onko asiasta voimaannpanosäännöksessä mainintaa. Käytännössä voimaannpanosäännöksessä voisi olla esimerkiksi, että ministeriö asettaa.

Sivulla 21, 18 § todetaan, että pykälässä säädettäisiin sosiaali- ja terveysalan tehtävistä vastaavan mahdollisuudesta priorisoida valvontatehtäviään. Priorisointimahdollisuuden tulisi olla itsestään selvä ja mahdollista kaikilla hallinnonaloilla. Tarkoittaako tämä käänteisesti niin, että muilla toimialoilla asiat pitää käsitellä saapumisjärjestyksessä? Näin ei pitäisi olla, vaan virastolla tulee olla itsenäinen mahdollisuus suunnitella ja organisoida toimintansa tehostamista esim. kokeilukulttuurin ja prosessien kehittämisen menetelmin.

Arviointitehtävä: Lakiehdotuksen 17 §:n arviointitehtävä koskee vain sosiaali- ja terveystointia, mikä on lainsäädännöllisesti erikoinen ratkaisu, koska nykyisen aluehallintovirastolain 4 §:n nojalla peruspalvelujen arviointi koskee kaikkia viraston toimialoja. Peruspalvelujen arviointitehtävä on lakiehdotuksessa ainoastaan lain perusteluissa (4 § sivu 4), ei lakitekstissä. Peruspalvelujen arviointitehtävä ja sen rooli Valtion lupa- ja valvontavirastossa tulee määritellä tarkemmin. Aluehallintovirasto ehdottaa menettelyä, jossa virasto toiminnassaan suunnittelee ja organisoii perustehtävää tukevaa arviointia resurssiensa rajoissa. Tämän lisäksi tulossopimuksessa voidaan erikseen määritellä hallitusohjelman toteutumista tukevat arviointikohteet ja sen edellyttämä

resurssit. Nykyinen menettely on raskas ja virastossa liian heikosti resursoitu sekä itse arvioinnin rooli hahmottumaton.

Luku 6 Eräiden ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittely Valtion lupa- ja valvontavirastossa (20-23 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

22 §

Pykälässä säädettäisiin, millä kokoonpanolla ympäristöasioita ratkaistaisiin. Nykyinen muotoilu on sekava ja tulkinnanvarainen. Kokoonpanon määäämisestä tulee kirjoittaa niin joustavasti, että se mahdollistaa tarkoituksenmukaisen tehtävien järjestämisen siten, että kokoonpanon määääjistä voidaan päättää toimialan työjärjestyksessä.

Luku 7 Erinäiset säännökset (24-32 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Hallituksen esityksen yleisperusteluissa kohdassa Valtion lupa- ja valvontavirastoon siirtyvä henkilöstö todetaan, että ”Uudistuksen jälkeen valtakunnallisen viraston virat ovat lähtökohtaisesti yhteisiä virkoja (pl. työsuojelu) ja virasto voi päättää niiden sijoittamisesta (s. 178)”. Toisaalta Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevassa lakiluonnoksessa (24.4 §) todetaan, että ”Toimialan johtajat nimittävät toimialan henkilöstön. Viraston muun henkilöstön nimittää pääjohtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrätä.” On tärkeitä, että vaikka toimialan johtaja nimittää henkilöstön, virat ovat kuitenkin viraston yhteisiä virkoja. Se takaa joustavuuden virkojen sijoittelussa ja osaamisen suuntaamisessa tarvittaessa. Käytännössä kaikki virat ovat valtakunnallisia. Vaikka säännös merkitseekin sitä, että viraston yhteinen virka voidaan sijoittaa saman viraston toiseen yksikköön myös muulle paikkakunnalle ilman virkamiehen suostumusta, ei asiasta nousse ongelmaa joustavien työaika- ja paikkajärjestelyjen vuoksi.

Palkkatoimivallan osalta se, että ” Toimialan johtajat nimittävät toimialan henkilöstön” tulisi tarkoittaa myös sitä, toimialan johtajalla on myös palkkatoimivalta. Tämä onkin varmasti tarkoitus ja se on perusteltua, koska näin isossa organisaatiossa palkkatoimivallan kuuluminen vain pääjohtajalle olisi aika jäykkää. Toisaalta palkkatoimivallan jakaminen toimialojen johtajille merkitsee sitä, että palkkausjärjestelmän soveltamisen yhdenmukaisuuteen toimialojen välillä tulee kiinnittää erityistä huomiota. Työjärjestykseen olisi hyvä kirjata, että viraston johdon tulee ottaa kokonaisvastuu palkkaharmonisoinnista. Pääjohtajalla ei muutoin ole varsinaisia keinoja puuttua päätöksiin.

Toimialan johtajien määräaikaaisuudesta ei löytynyt varmuutta, missä määritellään määräaikaisuuden pituus. Mikäli muu säännös (esim. virkamieslaki) ei sitä määrittele, olisi hyvä säätää siitä tässä yhteydessä.

§ 24 – Toimintayksiköiden johtajat nimittäisi viraston pääjohtaja toimialajohtajia kuultuaan. Esitämme, että pääjohtajalla on itsenäinen päätösvalta tämän nimittäessä toimintayksiköiden johtajat. Pääjohtajalla on muutenkin virastossa päätösvaltaa, ja esitetyssä mallissa rekrytointiprosessista kuulemismenettelyineen muodostuu hankala. Virastolla pääjohtajalla tulee olla mahdollisuus luoda joustavia ja tilanteen mukaisia rekrytointimenettelyjä, esim. rekrytointiprosessia kehittämällä. Keskeistä on saada osaavaa henkilöstöä sekä luoda toimivia kokonaisuuksia.

29§ Avustavien tehtävien siirtäminen yksityiselle taholle

Käytännössä tehtävät on rajattu skannaukseen, mutta voisiko rajausta olla löyhempi. Monet tehtävät, joissa ei ole julkisen vallan käyttöä, voitaisiin teoriassa organisoida monella tapaa. Siksi HE:n pitäisi olla sallivampi ja antaa virastolle mahdollisuus arvioida järjestelyjä suhteessa henkilöstöön, tiloihin tai muihin toiminnallisiin seikkoihin nojaten. Jossain pitäisi vielä määritellä tarkemmin, mitä tarkoittaa julkinen valta ja julkinen tehtävä. Nykyisellään tehtävien rajausta on kankeata ja estää joustavat työjärjestelyt. Periaatteessa kaikki ne tehtävät, joissa ei käytetä julkista valtaa, tulisi määritellä ja sallia niiden organisointi tuottavuutta ja tehokkuutta edistävällä tavalla.

Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevat yleisperustelut ja muut huomiot

Kommenttinne yleisperusteluista tai muut huomionne lakiehdotuksesta. (Pyydämme yksilöimään yleisperustelun osuuden, jota kommentoitte.)

Terveysteknologian ohjaus ja valvonta LUOVAan

Lakiesityksen yleisperusteluissa kappaleessa 3.3.2.4 käsitellään Valviran tehtävien jakautumista. Perusteluissa tuodaan esiin, että uuteen lupa- ja valvontavirastoon koottaisiin sosiaali- ja terveysalaan valvontaan kiinteästi liittyvät tehtävät. Näitä olisivat mm. adoptiota ja raskauden keskeyttämistä ja sterilisaatiota koskevat tehtävät. Sen sijaan Valviran nykyisistä tehtävistä siirtyisi lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden valvonta sekä biopankkien ohjaus-, valvonta- ja rekisteröintitehtävät. Lisäksi erinäiset kudoslakiin perustuvat lupa- ja valvontatehtävät ja geenitekniikkalain mukaiset valvontatehtävät kuuluisivat jatkossa Fimean tehtäviin. Etelä-Suomen aluehallintovirasto esittää, että ns. terveysteknologiaan liittyvät ohjaus- ja valvontatehtävät keskitetään LUOVAan.

Tulevaisuudessa laitteiden ja tarvikkeiden merkitys tulee kasvamaan terveydenhuollon lisäksi myös sosiaalihuollossa. Esimerkiksi vanhustenhuollossa erilaisten terveydenhuoltoon liittyvien laitteiden tarve kasvaa jatkuvasti. Laitteet ja tarvikkeet on nähtävä osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuutta ja siten myös osana kokonaisvaltaista valvontaa. Valvonnan yhtenä elementtinä on myös työsuojelun näkökulma, jolloin puolestaan voidaan hyödyntää monialaisen valtion lupa- ja valvontaviraston toimialojen rajat ylittäviä synergiaetuja.

Kohta 4.2.1.1., s. 144

Viraston strategiselle ja toiminnan suunnittelulle varattava resursseja ja aikaa

Kohdassa kerrotaan esimerkkinä, että valtakunnallinen toimivalta ja suurempi yksikkökoke ovat mahdollistaneet HAKE-vastuualueen toimintaprosessien kehittämisen ja niiden yhdenmukaistamisen valtakunnallisesti sekä poistaneet päällekkäistä työtä. Henkilöstövoimavaroja on voitu uudelleen kohdentaa, mikä on merkinnyt tuottavuuden kasvua. Henkilöstötyövuosia on vähennetty luonnollisen poistuman kautta. Kohdassa kerrotaan, että vähennyksistä huolimatta palvelukyky ja palveluiden laatu on pystytty turvaamaan eikä organisaatio ole yhtä haavoittuva poissaolojen ja lomien aikana kuin aiemmin. Edelleen kerrotaan, että palvelut on pystytty tuottamaan virastoille yhdenvertaisesti ja entistä tasalaatuisemmin.

Näin on pääosin tapahtunutkin. Muutamissa palveluissa on ollut vakavia puutteita, jotka on havaittu ja joiden poistamiseen sekä kehittämiseen on tartuttu ripeästi. HAKE on hyvä esimerkki valtakunnallisten palveluiden perustamisen onnistumisista ja haasteista. Sen myötä on havaittu, miten keskeistä on määritellä kriittiset palvelut ja luonnollisen poistuman aiheuttamat osaamis- ja resurssivajeet hyvissä ajoin ennakoiden. Tämän lisäksi virastolla tulee olla mahdollisuudet joustavaan reagointiin ja toiminnan korjaamiseen. Vastuualueen sisäisen suunnittelun ohella strateginen suunnittelu tulee ulottaa yli hallinnonalarajojen. Tärkeätä on avoin keskustelu ja tulevaisuuteen suuntaava ajattelu. Tälle suunnittelulle tulee voida osoittaa resursseja, aikaa ja foorumeita myös tulevassa LUOVA-virastossa.

Kohta 3 Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastosta annettua lakiehdotusta (3. Laki Ahvenanmaan valtionvirastosta), sen yksityiskohtaisia perusteluja sekä yleisperusteluosuuksia: Muutos- ja korjausehdotuksia Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä mahdolliset kommentit yleisperusteluihin

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 4.

Ei

Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin

Kommenttinne lakiehdotuksesta. (Pyydämme viittaamaan pykälään/pykäliin, joita kommentoitte.)

-

Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevan lakiehdotuksen yleisperustelut ja muut huomiot

Kommenttinne yleisperusteluista tai muut huomionne lakiehdotuksesta. (Pyydämme yksilöimään yleisperustelun osuuden, jota kommentoitte.)

-

Kohta 4. Tässä voit kommentoida hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta laiksi maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (6. Voimaannpanolaki): Muutos- ja korjausehdotuksia voimaannpanolain pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 4? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 5.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset (4-7 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 3 Henkilöstöä koskevat säännökset (8-10 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Omaisuusjärjestelyt (11-26 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Erinäiset säännökset (27-34 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

28 § sivu 18

Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että mahdollistetaan uuden viraston johtoon kuuluvien virkojen perustaminen hyvissä ajoin ennen kuin virasto aloittaa toimintansa. Tällä taataan perustamisen toimeenpanon ja toiminnan käynnistymisen sujuvuus.

sivu 19, kolmas kpl: ...

”....työ- ja elinkeinoministeriö viraston palkkaturvatehtävistä vastaavan toimintayksikön johtajan virkaan”. ESAVIn käsityksen mukaan palkkaturvatehtävät siirretään oikeusturvayksikköön.

Kohdassa on terminologista epä johdonmukaisuutta ja terminologia pitäisi käydä läpi kauttaaltaan: toiminnalliset yksiköt, toimintayksiköt, oikeusturvayksikön alle palkkaturvatehtävistä vastaava toimintayksikkö jne. Asetuksessa tuleekin tarkemmin määritellä yksiköiden nimet.

Kohta 5. Tässä voit kommentoida hallituksen esityksen sisältämiä muita 224 lakiehdotusta, joilla toteutetaan maakuntauudistuksen edellyttämät tehtävänsiirrot maakunnille, Valtion lupa- ja valvontavirastolle ja muille virastoilla: Muutos- ja korjausehdotuksia esitysluonnoksen pykäliin (4. MAKU II lakiehdotukset) ja yksityiskohtaisiin perusteluihin (5. MAKU II yksityiskohtaiset perustelut).

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 5? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 6.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 2.1 (lakiehdotukset 1-2)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Oikeusministeriö, 32 lakiehdotusta, luku 2.2 (lakiehdotukset 1-32)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

Lakiehdotus 13:

Nykyisin kuluttajansuojalain (KSL) 7 luvun 51 §:ssä ja 7a luvun 33 §:ssä lukee, että luvun säännöksiä valvovat kuluttaja-asiamies, Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja sen alaisina piirihallintoviranomaisina aluehallintovirastot sekä Finanssivalvonta (Fiva) silloin, kun luotonantajana on Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 2–5 momentissa tarkoitettu taho. KSL 7 luku koskee kuluttajaluottoja ja 7a luku asunto-omaisuuteen liittyviä kuluttajaluottoja.

Uudessa muotoilussa aluehallintovirastot (ja uusi virasto) putoavat pois, koska kuluttaja-asiat siirtyvät kokonaisuudessaan KKV:lle. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”pykälä vastaisi muilta osin voimassa olevaa lakia, mutta sen 1 momentista poistettaisiin aluehallintovirastot luvun säännösten noudattamista valvovina viranomaisina. Tämän johdosta myös maininta Kilpailu- ja kuluttajavirastosta kävisi tarpeettomaksi, minkä vuoksi sekin poistettaisiin.”

Yleisperusteluissa todetaan seuraavasti: ”Kuluttajaluottojen markkinoinnin valvonta - Kuluttaja-asiamies valvoo kuluttajansuojalain 7 luvun säännösten noudattamista, eikä tähän valvontaan liity enää erityistä alueellista näkökulmaa. Aiemmin oli tavanomaista, että kukin yritys laati omia rahoitusehtojaan. Siksi oli tarpeen, että aluehallintoviranomaiset saattoivat tarkistaa liikkeissä käytetyt lomakkeet. Viime aikoina kuluttaja-asiamiehen koordinoimien valvontakampanjoiden kohteena ovat olleet hyödykesidonnaiset luotot, kuten autoluotot. Luottojen valvonnan keskittämistä Kilpailu- ja kuluttajavirastoon tukee se, että nykyään luotonvälittäjät sekä erityisesti luotonantajat toimivat maanlaajuisesti tai useamman aluehallintoviraston alueella.”

Aluehallintovirasto ja uusi virasto toimivat kuitenkin jatkossakin eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016) mukaisena rekisteriviranomaisena. Lain 14 §:n mukaan aluehallintovirasto valvoo lain noudattamista. Lain 9 §:n mukaan luotonantajan ja vertaislainvälittäjän tai jos kyseessä on oikeushenkilö, sen ylimmän johdon on huolehdittava siitä, että toiminnassa noudatetaan hyvää luotonantotapaa ja että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti.

Epäselvää on, mikä vaikutus esitetyllä KSL 7 luvun 51 §:n ja 7a luvun 33 §:n muutoksella on uuden viraston asemaan luotonantajien rekisteröinti- ja valvontaviranomaisena. Uuden viraston arvioidessa rekisterilain nojalla sen 9 §:n huolellisuusveloitteen noudattamista, tulee väistämättä vastaan tilanteita, joissa arvioitavaksi tulee nimenomaan KSL 7 ja 7a luvun säännösten noudattaminen. Perusteluissa tulisi käydä ilmi se, mikä on uuden viraston ja kuluttaja-asiamiehen toimivalta kuvatussa tilanteessa. Perusteluista ei käy ilmi, millä ratkaisevalla tavalla uuden viraston tehtävä poikkeaa esimerkiksi Fivan tehtävästä niin, että Fiva on syytä mainita valvontapykälissä, mutta uutta virastoa ei.

Sisäministeriö, 6 lakiehdotusta, luku 1.1 (lakiehdotukset 1-3) ja luku 2.3 (lakiehdotukset 1-3)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 2.4 (lakiehdotukset 1-2)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Valtiovarainministeriö, 20 lakiehdotusta, luku 1.2 (lakiehdotukset 1-8) ja luku 2.5 (lakiehdotukset 1-12)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 2.6 (lakiehdotukset 1-14)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 72 lakiehdotusta, luku 1.3 (lakiehdotukset 1-72)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

Aluehallintovirastojen ympäristöterveydenhuollon arviointi- ja ohjaustehtävän siirtyminen Eviralle kirjattava esiin

Aluehallintovirastoilla on ollut merkittävä ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden viranomaistoimintaa ohjaava ja arvioiva rooli alueillaan. Viime vuosina tehtävän hoidossa ovat erityisesti valvontatiedon hyödyntäminen sekä arviointi- ja ohjauskäynnit nousseet päärooliin. Tämä tehtävä muuttunee maakuntien toiminnan seuraamiseksi, arvioimiseksi ja ohjaamiseksi ja siirtynee elintarviketurvallisuusvirastolle. Lakiesityksissä aluehallintoviraston tehtävät ovat säännönmukaisesti muuttuneet maakuntien tehtäviksi ilman, että ohjaus- ja arviointitehtävän siirtymistä olisi mitenkään tuotu lakitekstissä näkyväksi. Maakunnan tehtäväksi on yleensä annettu ”huolehtia lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta alueellaan”. Poikkeuksena on elintarvikelain muutosesitys, jossa 30 §:ssä kerrotaisiin Eviran arviointitehtävästä.

Lakiteksteissä Eviran tehtävä on määritelty yleensä entiseen tapaan: ”ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena”. Eläintautilain muutosesityksessä virasto ”suunnittelee, kehittää ja valvoo valtakunnallisesti eläintautien vastustamista”. Toki näidenkin muotoilujen perusteella on selvää, että maakuntien toiminnan arviointi ja ohjaaminen ovat Eviran tehtäviä.

Aluehallintovirastoilta siirtyvä tehtävä olisi kuitenkin hyvä kirjoittaa lakimuutosten esitystekstiin siten, että tehtävän siirtyminen mainittaisiin ja kerrotaisiin, kuinka ja millä resursseilla Evira tehtävää tulee hoitamaan kunkin substanssin osalta.

Valvontamaksujen käyttöön oton harkinta ympäristöterveydenhuollon alalla yhtenäisesti

Ympäristöterveydenhuollon tehtävien osalta on käyty jonkin verran keskustelua vuosimaksusta ainakin sosiaali- ja terveysministeriön alaisten tehtävien ja elintarvikevalvonnan osalta. Tavoitteena

lienee yhdenmukaiset periaatteet koko alalle, mikä tarkoittanee myös suunnitelmallisen eläinsuojeluvalvonnan tulemista maksulliseksi.

Yksi mahdollisuus maksullisuuden ja vuosimaksun käytölle voisi olla seuraavanlainen: Maksut voisi jakaa kahteen osaan: rekisteröintimaksuun (ilmoittamisen yhteydessä) ja jälkeinpäin kerättävään valvontamaksuun (vuosimaksuun + tarkastusmaksuun). Vuosimaksu pisteytettäisiin ja tarkastukset laskutettaisiin tuntiperusteisesti maakunnan hyväksymän maksutaksan mukaisesti. Vuosimaksun kerääminen edellyttäisi erillistä päätöstä, joka perustuisi valvontasuunnitelman toteutumiseen. Valvontasuunnitelmassa tulisi kuvata yksityiskohtaisesti myös maakunnan toimijoille antama neuvonta.

Vuosimaksusta ei tulisi veroluonteinen maksu vaan ”palvelumaksu” (vrt. Eviran ”valvojasta valmentajaksi” -slogan). Menettely kannustaisi toimijoita omavalvontansa parantamiseen ja viranomaisia hyvien käytäntöjen jakamiseen (neuvontaan) sekä laadukkaisiin valvontasuunnitelmiin ja niiden toteuttamiseen.

Kannustavuus syntyisi toimijoille siitä, että kustannukset valvonnasta olisivat alhaisempia, jos tarkastuskäynnit olisivat lyhyempiä (asiat ovat kunnossa) ja korjausten tarkastamiseksi vaadittavia uusintakäyntejä tulisi vähemmän. Viranomaista malli kannustaisi laatimaan realistisia, riskiperusteisia valvontasuunnitelmia (sisältäen myös valvonnan vaikuttavuutta lisäävää neuvontaa), joiden toteutumisesta pidettäisiin kiinni.

31 Laki eläinsuojelulain muuttamisesta

35 § 5 momentissa esitetty eläinsuojelun valvonnan, eläinten kuljetukseen ja eläintautilakiin liittyvää virkaeläinlääkärin päivystysvelvollisuuden säätäminen maakunnille on hyvä. Tämä turvaa kiireellisten tapauksien nopean ja asianmukaisen hoitamisen.

34 ja 35: Laki Elintarviketurvallisuusvirastosta ja Laki tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta

Koe-eläintoiminnan tehtävien keskittäminen valtakunnallisesti on hyvä ratkaisu, koska se on tehokkain tapa järjestää hyvin pienen erikoisalan lupa-, valvonta- ym. tehtävät. Elintarviketurvallisuusvirasto on tehtävien sijoituspaikkana looginen valinta valtakunnallisen toimivaltansa ja muiden eläinten hyvinvointiin liittyvien tehtäviensä vuoksi.

37 Eläinlääkintähuoltolaki – uusi Laki eläinlääkäripalveluista

11 § Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen esitetyllä tavalla olisi tärkeää toteutua, jotta palvelut saadaan järjestettyä koko maassa. Esitetyt perustelut ovat asianmukaisia.

22 § Maakunnalle säädetty mahdollisuus osallistua eläinlääkäripalveluiden kustannuksiin on sinänsä hyvä asia. Sama mahdollisuus olisi hyvä antaa myös kunnille.

Liikenne- ja viestintäministeriö, 8 lakiehdotusta, luku 1.4 (lakiehdotukset 1-8)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 28 lakiehdotusta, luku 1.5 (lakiehdotukset 1-2) ja 2.8 (lakiehdotukset 1-26)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 1.6 (lakiehdotukset 1-4) ja luku 2.9 (lakiehdotukset 1-10)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

LUOVA-viraston lakiluonnoksessa lomituspalveluiden valvonta on ajateltu sosiaali- ja terveysala – toimialalle – ilmeisesti STM-hallinnonalayhteyden vuoksia. Koska Luova-virasto on monialainen, esitämme, että lomituspalveluiden valvonta sijoittuisi kuitenkin pienenä erillisenä tehtävänä sosiaali- ja terveysalan sijasta oikeusturvayksikköön.

2. Laki terveydensuojelulain muuttamisesta

Lakiluonnoksessa käytetään montaa viranomaisnimeä (kuten nykyisessäkin laissa) maakunnan terveydensuojeluviranomainen, terveydensuojeluviranomainen (15 § 1 ja 2 mom. 27 § 3 ja 4 mom. ja 45 §), viranomainen (46 § 2 ja 3 mom., 49 a § 1 mom., 50 § 4 mom. kohta 1 ja 50 a §) ja valvontaviranomainen (47 § otsikko sekä 3 ja 4 mom., 53 § 1 mom.). Nykyistä lakia sovellettaessa on ajoittain ollut epäselvyyttä siitä, ketä viranomaista milloinkin tarkoitetaan. Nämä käsitteet olisi mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistettava tai ainakin määriteltävä laissa epäselvyyksien välttämiseksi.

4 § Pykälästä puuttuvat nykyiset aluehallintoviraston tehtävät (terveydensuojelun alueellinen ohjaus ja valvonta sekä valvontayksiköiden terveydensuojelun arviointitehtävät)

Pykälän otsikko tulisi muuttaa muotoon ”Valvonnan johto, ohjaus ja valvonta”

Pykälä tulisi kirjoittaa muotoon, että ”Valtion lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa sekä arvioi maakuntien terveydensuojelutehtävien suunnittelua ja toteutumista.”

6 § Pykälän 3 momentissa oleva muotoilu: ”Maakunnan valvontasuunnitelmassa tulee soveltuvin osin ottaa huomioon 4 a §:ssä tarkoitettu valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti.” voisi olla yhtenevä tupakkalain 84 §:n muotoilun kanssa: ”Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti.”

Pykälän 4 momentissa on mainittu vielä ”kunnan terveydensuojeluviranomainen”, joka pitää muuttaa maakunnan terveydensuojeluviranomaiseksi.

7 § Maa- ja metsätalousministeriön (MMM) alaisissa laeissa viranomaisten määrittely on esitetty toisella tapaa, esimerkiksi eläinsuojelulain muutosesityksessä puhutaan 35 §:ssä vain maakunnasta, joka huolehtii tehtävistä. Elintarvikelain muutosesityksessä on käytetty vastaavaa ilmaisutapaa. Terveydensuojelulain muutosesityksen 7.1 ja 7.2 §:ssä puolestaan määritellään maakunnan terveydensuojeluviranomaiseksi lautakunta tai muu monijäseninen toimielin ja kerrotaan tämän mahdollisuuksista siirtää toimivaltaa ja sopia toisen maakunnan kanssa.

Suotavaa olisi, että viranomaisten määrittelyt olisivat yhteneväiset laeissa, jotka sääntelevät ympäristöterveydenhuollon tehtäviin luettavaa toimintaa. MMM:n lakiesityksissä käytetty tapa on luontevampi eikä tarpeettomasti toista maakuntalaissa jo säädettyjä asioita, kuten lautakunnalle annettavien tehtävien järjestämisestä.

8 § Pykälä ei sisällä yhteistyötä maakunnan eri organisaatioiden kanssa.

Pykälä ehdotetaan kirjattavan siten, että ”Maakunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten sekä maakunnan, kuntien ja laitosten kanssa....

Lakimuutoksista puuttuu 20 a § Talousveden välityksellä leviävän taudin ehkäiseminen -pykälän muuttaminen

Pykälä tulisi korjata siten, että 1 ja 2 momentin kunnan terveydensuojeluviranomainen tulisi muuttaa maakunnan terveydensuojeluviranomaiseksi ja 2 momentin aluehallintovirasto tulisi muuttaa valtion lupa- ja valvontaviranomaiseksi.

Lisäksi puuttuvat myös 15 § (Ilmoituksen käsittely) ja 45 § (Tarkastusoikeus).

44 § 1 mom.: Tiedonsaantioikeus on säädetty ainoastaan maakunnan terveydensuojeluviranomaiselle kuten nykyisessäkin laissa. Valtion lupa- ja valvontavirastolla tulisi myös olla tiedonsaantioikeus sen tehtäviin kuuluvissa asioissa (muun muassa talousveden poikkeusluvut).

47 § 1 mom.: Pykälän 1 momentissa on säädetty maakunnan terveydensuojeluviranomaiselle oikeus saada kunnan, valtion ja kirkon viranomaiselta maakunnan terveydensuojelun kehittämisen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Momenttiin tulisi lisätä oikeus saada myös maakuntien viranomaisilta vastaavat tiedot. Vastaava oikeus olisi tarpeen olla myös Valtion lupa- ja valvontavirastolla sen tehtäviin liittyen.

50 §: Terveydensuojeluvalvonnassa olisi tarpeen siirtyä vuosittaiseen valvontamaksuun. Toteutus voisi olla saman tapainen kuin nykyisin tupakkalaissa on käytössä. Vuosittainen valvontamaksu parantaisi toiminnanharjoittajien tasapuolista kohtelua ja antaisi valvontahenkilöstölle nykyistä suoriteperusteista maksullisuutta paremman mahdollisuuden toteuttaa yleistä ja ennalta suunnittelematonta terveydensuojelua.

52 §: Lakiluonnoksessa säädetään, että Valtion lupa- ja valvontavirasto voisi antaa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveydellisen haitan poistamiseksi tai sen syntymisen ehkäisemiseksi, milloin terveyshaitta ulottuu laajalle alueelle tai muutoin on erityisen merkityksellinen. Pykälä vastaa nykyisen lain pykälää, jossa toimivaltaa on valtakunnallisesti annettu Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sekä aluehallintovirastolle toimialueellaan.

Syytä olisi harkita, onko tarpeen säätää Valtion lupa- ja valvontavirastolle kyseistä oikeutta vai tulisiko se olla sosiaali- ja terveysministeriöllä. Maakunnat tulevat olemaan nykyisiä ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköitä laajempia maantieteellisesti ja henkilömäärältään suurempia, joten todennäköisesti ne pystyvät antamaan tarvittavat määräykset. Nykyistä 52 §:ää ei ole käytännössä ilmeisesti koskaan käytetty, vaan tähänkin asti kuntien terveydensuojeluviranomaiset ovat antaneet tarvittavat määräykset. Todennäköisesti sellainen tilanne, jossa olisi tarpeen valtakunnan tasolla antaa määräyksiä, olisi käytännössä ydinonnettomuuteen liittyvä säteilyvaaratilanne, jolloin tilanteen koordinaatiovastuu olisi todennäköisesti joka tapauksessa valtioneuvostolla. Olipa tehtävä Luova-virastolla tai ministeriöllä, on syytä selkeästi määritellä, mitä tehtävän hoito tarkalleen ottaen käytännössä tarkoittaa. Tarkoittaisiko esimerkiksi ympärivuorokautista päivystysvelvoitetta?

Mikäli 52 § säilytetään Luova-virastolla, ehdotetaan siihen lisämomenttia (sisältö muotoiltu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetusta laista (48 §)):

Jos maakunnan terveydensuojelussa havaitaan terveellisen elinympäristön vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka maakunnan toiminta on muutoin tämän (tai muun terveydensuojelua koskevan lain) vastaista, valtion lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko.

Lisäys on tärkeä, jotta Luova-virastolla olisi todellinen mahdollisuus puuttua vakavaan epäkohtaan maakunnan vastuulla olevan terveydensuojelun järjestämisessä. Ellei 52 §:n mukaista toimivaltaa säilytetä Luova-virastolla, tulisi nyt ehdotetun sisältöinen säännös lisätä muualle terveydensuojelulakiin tai Luova-lakiin.

Lisäysehdotus

Lakiin olisi perusteltua lisätä säännös yhteistyövelvoitteesta maakunnan ja kunnan välillä. Nykyisin yhteistyö terveydensuojeluviranomaisen ja esimerkiksi ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen kanssa voi olla samankin kunnan sisällä ongelmallista. Lain tasoisena kirjaus antaisi vahvan viestin yhteistyön puolesta.

3. Laki tupakkalain muuttamisesta

6 §:

Valtion lupa- ja valvontavirastolle osoitettu tehtävä: ”Valtion lupa- ja valvontavirasto ohjaa maakuntia niille tämän lain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa.”. Aiemmin on esitetty, että vastaavan sisältöinen kirjaus tulisi muuttaa yhdenmukaiseksi terveydensuojelulaissa aluehallintovirastolle säädettyjen tehtävien kanssa. Silloin sen muoto olisi ”Valtion lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo maakuntia niille tämän lain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa.”. Edelleen tämä muutos voisi olla yhdenmukaisuuden näkökulmasta perusteltu.

84 §:

Säännöksessä lukee ”Valtion lupa- ja valvontavirasto arvioi valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.”

Säännös tulisi muuttaa muotoon: Valtion lupa- ja valvontavirasto arvioi maakuntien tupakkavalvontatehtävien suunnittelua ja toteutumista.

Ympäristöministeriö, 26 lakiehdotusta, luku 1.7 (lakiehdotukset 1-8) ja luku 2.10 (lakiehdotukset 1-18)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

1. Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

222 §:n 4 momentissa mainitaan ”kunnan terveydensuojeluviranomainen”. Tämä pitäisi olla maakunnan terveydensuojeluviranomainen.

Kohta 6. Tässä kohdassa voitte jättää muita lausunnoilla olevaa hallituksen esitystä koskevia uudistuksen täytäntöönpanoon liittyviä kommenttejanne, huomioitanne ja näkemyksiänne.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 6? Pakollinen kysymys.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriön hallinnonala

s. 340 MAKU II yksityiskohtaiset perustelut

Laki kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämisestä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta, todetaan lain 12 §:n seuraavaa: Valvontaviranomainen voi tehostaa 11 §:n nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla. Uhkasakon määrää maksettavaksi Valtion lupa- ja valvontavirasto.

Aluehallintoviraston mukaan tehtäväkokonaisuus on irrallinen, koska ulkoministeriö ei toimi viraston ohjaavana tahona.

Oikeusministeriön hallinnonala

Esityksissä ehdotetaan, että talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen siirretään aluehallintovirastoilta ja kunnilta oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtäväksi. Palvelua tuottaisivat oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä oikeusaputoimistot. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit voivat myös hankkia talous- ja velkaneuvonnan palveluja ostopalveluina. Palvelun yleinen ohjaus ja valvonta siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolta oikeusministeriölle. Uudistus on kannatettava. Samalla on huolehdittava resurssien ja rahoituksen ohjauksesta ja riittävydestä.

Sisäministeriön hallinnonala

Varautumisen kokonaisuudesta aluehallintovirastot esittävät, että varautumisen ja valmiussuunnittelun koordinointi sekä niiden alueelliset valtion viranomaistehtävät, maanpuolustuskurssien ja valmiusharjoitusten asiantuntijatehtävät siirretään LUOVAan.

Puolustusministeriön hallinnonala

-

Valtiovarainministeriön hallinnonala

-

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

-

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

-

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

-

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

-

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Alkoholihallinnon organisoimisesta aluehallintovirasto esittää, että alkoholihallinnon lupa-, valvonta- ja ohjaustehtävät kootaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon.

Ympäristöministeriön hallinnonala

-

Hallinnonalariippumaton yleinen palaute täytäntöönpanoa koskeviin lakiehdotuksiin

Taloudelliset vaikutukset

Muutuskustannusten kattaminen ja luottamuksen rakentaminen on tärkeää. Hankesuunnittelu ja muutoksen toimeenpano edellyttävät lisäresursseja nykyvirastojen kehyksiin nähden. On tärkeää turvata häiriötön siirtyminen vanhoista virastoista - kuudesta aluehallintovirastosta, 15 ELY-keskuksesta ja KEHA-keskuksesta ja Valvirasta - yhteen uuteen valtakunnalliseen virastoon. Erityisesti lisäpanostusta tarvitaan tietojärjestelmien muutuskustannuksiin ja muihin toiminnan perusedellytysten luomiseen sekä muutostukeen.

Hietala Sari
Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Johdon tuki